

De akkoorden 1: Drieklanken

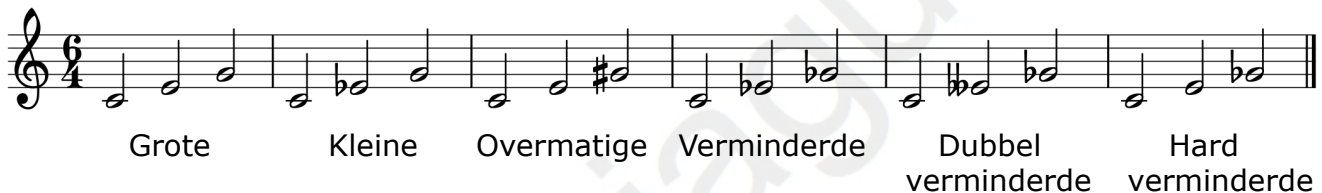
A: grondligging

Hierboven zien we de toonladder van C. Als we de eerste toon, de derde toon en de vijfde toon eruit halen krijgen we een drieklank C-E-G, samengesteld uit een terts C-E en een kwint C-G. Deze drieklank wordt ook wel de grondligging of terts-kwint ligging (naar de opbouw van het akkoord) genoemd, dat wil zeggen dat de eerste toon de naam aan het akkoord geeft: drieklank van C.

Andere samenstelling

Net zoals intervallen kunnen ook drieklanken veranderen van samenstelling. Zo lang de stamtonen C-E-G blijven hebben we telkens te maken met de drieklank van C.

Bovenstaand voorbeeld geeft de zes drieklanken C weer die we kunnen onderscheiden. We nemen de diverse drieklanken een voor een door:

De grote drieklank C-E-G is samengesteld uit een grote terts en een reine kwint.

De kleine drieklank C-Es-G uit een kleine terts en een reine kwint.

De overmatige drieklank C-E-Gis uit een grote terts en een overmatige kwint.

De verminderde drieklank C-Es-Ges uit een kleine terts en een verminderde kwint.

De dubbel verminderde drieklank C-Eses-Ges uit een verminderde terts en een verminderde kwint.

De hard verminderde drieklank C-E-Ges uit een grote terts en een verminderde kwint.

Voorbeeld: wil ik een overmatige drieklank bouwen op de toon bes dan moet ik eerst een grote terts op die toon plaatsen (Bes-D) en dan een overmatige kwint (Bes-Fis).

We krijgen dan: Bes-D-Fis.

Opgaven:

Antwoord:

Bouw

1. een grote drieklank op D
2. een kleine drieklank op F
3. een verminderde drieklank op G
4. een hard verminderde op A

Wat is

1. D-F-As voor een drieklank?
2. G-B-Dis?
3. Es-G-Beses?
4. Fis-Ais-Cis?

C: varianten

Grondliggig Grondliggig Sext-
liggig Sext-
liggig Kwart-sext
liggig Kwart-sext
liggig

Het voorbeeld hierboven geeft een aantal varianten van de verschillende liggingen weer van de grote drieklank van C. De **onderste** toon bepaalt de ligging.

Zolang bijvoorbeeld de C de onderste toon is spreken we van grondligging. Het maakt niet uit waar de andere tonen zich bevinden. Dit geldt natuurlijk ook voor de sext ligging en de kwart-sext ligging.

Meer over liggingen

Namen

Veel mensen vinden het makkelijker te spreken over een stapeling van twee tertsen bij de grondligging. De grote drieklank C is dan opgebouwd uit de tertsen C-E en E-G. Officieel is het zoals hierboven een terts en een kwint. Zo ook bij de andere liggingen. De harmonieleer maakt gebruik van de officiële manier.

Afkortingen

Net als in zo veel beroepen maken we ook in de muziek gebruik van afkortingen. En dan met name bij de liggingen van akkoorden.

Voluit heet het akkoord C-E-G een terts-kwint akkoord. In plaats hiervan zeggen we grondligging.

E-G-C heet voluit een terts-sext akkoord. Dit korten we af en het heet dan sext ligging.

G-C-E tenslotte heet voluit een kwart-sext akkoord. Dit korten we nu niet af.

Op deze manier wordt iedere ligging uniek bepaald. Bij het volgende hoofdstuk septiem akkoorden zal dit nog duidelijker worden.

Op en van

Als we een sext akkoord of kwart sext akkoord bouwen maken we ook nog onderscheid tussen **op** een toon of **van** een toon.

Op betekent hier **op** een gegeven bastoon. Alle opgaven in dit hoofdstuk zijn hierop gebaseerd.

Van betekent hier **van** een akkoord.

Onderstaand voorbeeld maakt dit hopelijk duidelijk.

Het eerste akkoord is het groot sext akkoord op E, maar het is van C. Het is immers de grote drieklank van C.

Het tweede akkoord is het groot sext akkoord op Gis, maar van E.

Het derde is het groot kwart-sext akkoord op D, maar van G.

En als laatste is dit het groot kwart-sext akkoord op A, maar van D.